

Selemonas
Paltanavičius

BRUNAS

Illustravo Lina Eitmantytė-Valužienė

BRUNAS

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-441-613-2

© Tekstas, Selemonas Paltanavičius, 2019
© Iliustracijos, Lina Eitmantytė-Valužienė, 2019
© Leidykla „Nieko rimto“, 2019

Selemonas Paltanavičius

BRUNAS

Iliustravo Lina Eitmantytė-Valužienė

Vilnius
2019

Vėlus rugsėjo rytas.

Girioje jau kelintą kartą sukvarkštė kėkštas, nuo rasos svyrančioj šakoj pragydo pečialinda. Kokia ramybė...

Man labai patinka toks metų laikas, kai kasdien gimsta naujos spalvos, kai po nakties vėsos pakyla rūkas, o jam prasisklaidžius švysteli skaidri diena. Dangus dabar toks aukštas, jame pro gelstančius beržo lapus matau purpsinčias zyles. Paukščiai keliauja, dieną dar dūzgia bitės ir skraido drugiai. Vakar pro pravirą langą į mano kambarį įskrido dilgėlinukas ir aš turėjau progą su juo pabendrauti. Drugys vis suko palubėje, porą kartų sparnais užkliudė voratinklius – gėda sakyti, tačiau aš jų nenukrapščiau, pagailėjau taip ilgai triūsusio vorelio. Pagaliau drugys tūptelėjo pačiam kampe, prisiglaudė prie lubų lentos. Gal rasiu jį sugrįžęs ir pasiūlysiu skristi toliau – rudenį dar toks gražus...

Nuo drabužių nusipurtęs rasą, sustojau prie automobilio. Na štai, girioje rytas baigiasi – jau girdžiu grybautojų balsus, kažkur ūžauja variklis. Pažvelgiu į saują geltonų voveraičių ir kelis rudakepurius baravykus – jie vos dengia pintinės dugną, bet man pakaks.

Laikas atgal, į miestą. Sugrįšiu ir matysiu ten prasidedančią dieną – miesto žmonės savaitgalį mėgsta pamiegoti, paskui geria kavą, ilgai ruošiasi. Kai grįžtu tokiu metu, niekada nesakau, kad jie man atrodo keistai. Ko gero, tai aš esu keistas. Bent jau jų akimis.

Tiek to – nesvarbu, kas apie ką galvoja. Metas namo.

Persirengiu, rasoje permirkusius drabužius padedu mašinos gale, tarp jų atsargiai statau pintinėle su grybais. Pirmyn.

Matyt, klydau galvodamas, kad miške taip anksti daugiau niekas nesilanko. Kai iš mažo keliuko, nuo paraistės, kurioje visada renku baravykus, pasukau į didįjį girios kelią, sutikau pažįstamą girininką. Gražiai žalia uniforma, su planšete per petį, jis mynė dviračio pedalus ir pamatęs mašiną pasitraukė kelio pakraštį. Sustojau greta, išlipęs pasisveikinau.

– Negaliu be girios, – prisipažino jis. – Žinai, dabar kasdien tiek žmonių atvažiuoja, kai kas net laužus kuria, šiukšles mėto. Tai aš vis suku ir suku – anksti rytą, paskui dieną. Nematei nieko naujo?

– Na... – net nesumočiau, ką sakyti. Juk jis tikrai geriau žino, kas girioje nauja. – Viskas kaip buvę. Gal grybų mažoka, gal... O šiaip – ruduo kaip ruduo.

– Tikrai, – jis kažkaip keistai pakraipė galvą. – Atrodo, ruduo kaip ruduo. Ir žvėrys, ir paukščiai tie patys, tik kai kas...

– Žvėrys? Paukščiai?

– Na... aš net nežinau... – Girininkas kažkaip keistai apsižvalgė aplinkui. – Anądien po lietaus takelio dumblyje radau tokią keistą pėdą. Visai į ją žiūrėjau – lyg žmogaus, bet lyg ir ne. Gaila, neturėjau fotoaparato...

– O gal ten tikrai žmogaus pėda buvo. Juk dabar taip būna – koks nors grybautojas nusiauna batus ir žengia sau. Aš vaikystėje visada basas grybaudavau...

– Suprantu, – girininkas pasilenkė man prie ausies. – Tačiau ten buvo tikrai ne žmogaus pėda! Kaip Dievą myliu...

– Na... – nesumojau, ką jam pasakyti. – Gal kitą kartą fotoaparataus pasiimk. Arba vėl į tą pačią vietą nuvažiuok. Gal liko, gal niekas jos nesutrypė?

– Nuvažiuosiu, tikrai, – girininkas pamojo ranka, sėdo ant dviračio ir numynė kelio pakraščiu.

Užvedžiau variklį ir susimąstęs ilgai žiūrėjau į lašus ant priekinio stiklo. Keistas tas pasaulis. Štai gyveni lyg niekur nieko, džiaugiesi rudeniui, žinai, kad jis yra toks, koks buvo visada, o čia – še tau, kažkokios mįslės. Nors – gal ten nieko ir nebuvo, gal...

Man patinka važiuoti vienam, kai niekas netrukdo, kai gali likti su savo mintimis. Štai ir dabar žiūrėjau į kelią, į ryto šviesoje vis labiau atsiveriančią girios tankmę ir galvojau apie girininko praneštą žinią. Jis čia seniai, pažįsta kiekvieną kampelį, viską žino. Negali būti taip, kad ko nors...

Štai čia mano mintis nutrūko. Pakėlęs akis žvilgtelėjau į automobilio veidrodėlį ir nustėrau, o rankos iki skausmo suspaudė vairą. Į mane žiūrėjo akys: didelės, rudos, jos buvo taip arti, kad vos tilpo į...

– Tu nesistebėk... – staiga už nugaros murmtelėjo balsas. – Aš kitaip negalėjau, tiesiog nežinojau, kur man dėtis... Atsiprašau...

Sustojau ir neatsigręždamas žiūrėjau į veidrodėlyje spindinčias akis. O ką, jeigu jis dabar puls ir...

– Tikrai nieko pikto negalvojau, patikėk... – vėl kaltai sumurmėjo balsas. – Aš nemoku... na, nežinau, ką man daryti...

Atsigręžiau ir negalėjau patikėti savo akimis: ant mano automobilio galinės sėdynės kūpsojo meška. Pati tikriausia rudoji meška!

– Kaip... tu... čia?.. – balsas man virpėjo, o ranka ėmė ieškoti durų rankenos. – Ar... tu?..

– Ne, – kaltai sumurmėjo meška. – Aš tikrai niekam nieko nedarau. O tu savo automobilio neužrakinai, tai aš... Atsiprašau...

SPB 111

– Na gerai... – Brūkštelėjau ranka sau per kaktą, lyg norėdamas parodyti, kad man visai nebaisu. – Tačiau kur mudu važiuosime? Tu juk iš girios, ir aš negaliu laukinio žvėries vežti į miestą. Gal tu lipk ir keliauk sau. Gerai?

– Nea, – meška pakraipė galvą ir nuleido akis. – Aš nelipsiu. Aš nenoriu į girią. Aš jos bijau!

– Palauk, kažko nesuprantu... – man tikrai buvo nejuoku. – Tu juk girios žvėris. Kodėl turėtum bijoti savo namų?

– Bet giria – ne mano namai! – garsiai suvaitojo meška. – Aš čia niekada negyvenau, mane atvežė ir paliko. Tai vis jis, tai jis...

– Kas jis? Čia tavo draugas toks geras?

– Joks jis draugas! Negi nesupranti, kad taip padarė cirko direktorius. Sakė, važiuojam, Brunai, į girią, tu ten gyvensi kaip meškos ausy...

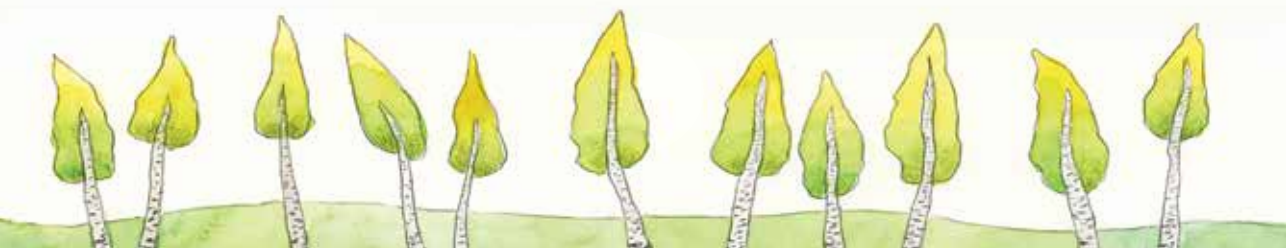
– Brunai? Tai tavo vardas?

– Mano, mano... Štai jis ir atvežė mane, išlaipino, traškučių paliko ir limonado butelį. Sakė – man čia bus gera... kaip pensioj...

– Nieko nesuprantu... – pakraipiau galvą, o meška keptelėjau man petį – suk šalin, papasakosiu.

Keliuku pasukau už eglyno, kur retai atvažiuoja grybautojai, kur bus galima palikti netikėtai į mano mašiną

įsikrausčiusią mešką. Atidariau dureles, ir Brunas lengvai čiūžtelėjo ant samanų.

– Na, tai kaip ten buvo? Kodėl tu čia?

– Tuoj, tuoj viską papasakosiu. Tik... gal turi ko nors užvalgyti? Aš toks alkanas...

Į girią retai kada įsidedu sumuštinį. Tačiau dabar kaip tyčia radau ir porą obuolių, ir batono riekelių, suteptų sviestu.

– Ar tiks? – Ištiesiau viską Brunui. – Čia nedaug, bet tai viskas, ką turiu.

– Tikrai nedaug... – sumurmėjo meška ir akies mirksniu viską sušveitė. – Jeigu dar turėtum limonado ar kolos...

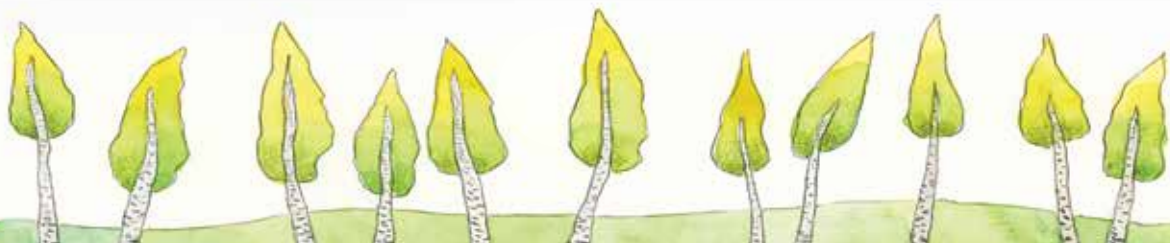
– Atleisk, neturiu... Galiu pasiūlyti vandens...

– Duok, tiks ir vanduo. Kitą kartą...

– Nekalbėk apie kitą kartą, jo nebus. Geriau papasakok, kaip čia atsiradai.

Brunas nuleido galvą ir ėmė pasakoti. Aš klausiausi jo ir negalėjau patikėti – ar jis čia pasakoja savo istoriją, ar kokią pasaką?

Brunas nepamena nei savo mamos, nei tėtės. Ji, mažutį, spiegiantį, kažkas atidavė žmonėms, šie perdavė kitiems, tie dar kitiems. Jis neturėjo prie ko prisiglausti, todėl susiriesdavo narvo kampe ir šaukdavo tol, kol pavargęs užmigdavo. Naktį pabUSDavo nuo baisaus šalčio – tokio amžiaus meškiukai miega prie mamos šono ir jiems būna labai gera, o jis to padaryti negalėjo. „Mama, mama...“ – stenojo ir šaukė jis, tačiau niekas jo

nesiklausė ir neateidavo paguosti. Tik ryte jis gaudavo pieno – iš buteliuko tekantis šiltas gėrimas buvo skanus, pasaldintas medumi. Jis gerdavo tiek daug, kad pilvukas išsipūsdavo kaip kamuolys, o paskiau jį taip skaudėdavo...

Kai Brunas paaugo, jį atidavė kitiems žmonėms, kurie meškiuką ėmė mokyti visokių dalykų – eiti pririštą už pavadėlio, stovėti ant užpakalinių ir priekinių kojų, mėtyti kamuolį, šliaužti pilvu.

– Tai man nebuvo sunku, – nuleidęs galvą sumurmėjo Brunas. – Tačiau aš nenorėjau daryti nieko. Norėjau tik atsigulti ir nesikelti. Gal tada norėjau numirti? Nežinau...

Dar vėliau Bruną ėmė mokyti važiuoti dviračiu, minti pedalus ir mojuoti vėliavėle. Jam tai netgi patiko, tik jis nesuprato, kam ta vėliava, kodėl jis turi sukti ratus. Juk dviračiu galima važiuoti tolyn...

O paskui Brunas atsidūrė cirke. Jo direktorius buvo neblogas žmogus... Brunas pasakojo, kad jis niekada ant jo nepyko, nešaukė, už kiekvieną gerai atliktą numerį duodavo cukraus gabaliuką. Jie keliavo su cirku daug metų, Brunas net nežino, kaip ilgai. Tačiau atėjo laikas, kai jis jau negalėjo vartytis kūliais, jam buvo sunku važiuoti dviračiu. Kai nuo jo svorio sulūžo kelintas dviratis, direktorius nusivedė Bruną į savo kambarį cirko koridoriaus gale ir pasodinęs ant fotelio ilgai kalbėjo. Brunas klausėsi ir nesuprato, kodėl direktorius taip padarė – juk galėjo kalbėti prie jo narvo.

– Tada direktorius pasakė, kad aš užsitarnavau laisvę, kad man metas į pensiją. „Pensijoje būsi toks laimingas, Brunai, – sakė jis man ir šypsojosi. – Galėsi miegoti visą žiemą...“ Taip jis ir pasakė – miegoti visą žiemą...

– Brunai, negi tu nežinai, kad meškos žiemą miega? – paklausiau jo.

– Nea, – jis pakraipė galvą. – Aš nežinau, ką daro meškos. Aš tik žinau, ką daro žmonės. Jie taip pat išeina į pensiją, ir...

– Brunai... – man buvo liūdna girdėti tokį nekaltą jo pasakojimą. – Negi tu manai, kad į pensiją išėję žmonės išvežami girion ir paliekami? Tu nepyk, tačiau tas cirko direktorius tave apgavo. Jis turėjo tave maitinti visą likusį gyvenimą, rūpintis, o...

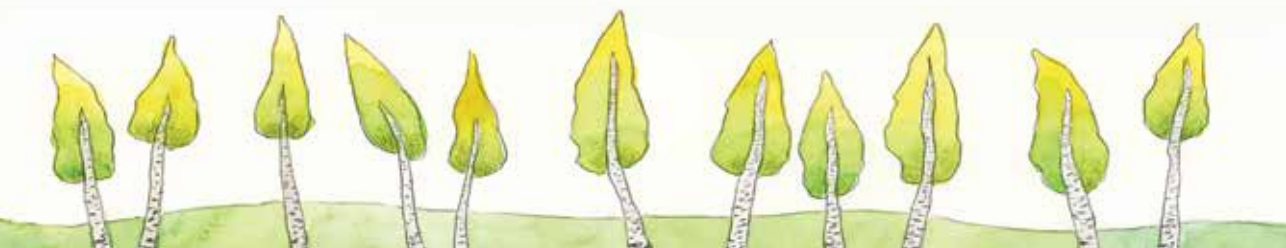
– Negali būti! – Brunas letenomis užsidengė akis ir snukį. – Tai kodėl jis taip kalbėjo? Kodėl jis juokėsi, kodėl sakė, kad miške aš būsiu tikra meška?

– Brunai, nežinau, ką sakė tas direktorius. Ir negaliu tau patarti, ką daryti toliau. Tu toks didelis, bet nieko nemoki, nieko nežinai...

– Aš moku važiuoti dviračiu! Kai sukdavau trečią ratą, vaikai šaukdavo ir mėtydavo man saldinius...

– Taip, Brunai, taip. Tačiau čia, miške, dviračiu tau nereikės važinėti.

– Pala, o tas vyras, su kuriuo tu kalbėjai, jis mynė dviračio pedalus?

– Jis čia šeimininkas. Beje, Brunai, jis rado tavo pėdsakus ir jeigu suras juos dar sykį... Net nežinau, kas tada bus...

– Mane net juokas ima, – sukikeno meškinas. – Jeigu suras pėdsakus. Na ir tegul, tegul randa.

– Tu tikras naivuolis. – Griežtai atsisukau į Bruną. – Žmonės nėra tokie geri, kaip tu manai. Matai, vienas tave apgavo, kiti gali nuskriausti. Jei būtum užaugęs miške...

– Tačiau aš neužaugau miške, ir tu žinai kodėl... Tai ką man daryti?

Jeigu dar vakar kas nors man būtų pasakęs, jog sėdėsiu taip miške vienu du su tikra meška ir kalbėsiuosi, būčiau nepatikėjęs. Kur ten! Visų pirma, mūsų miškuose meškos negyvena, o jeigu trumpam užklysta, tai labai greitai ir vėl iškeliauja. Be to, meška girioje tikrai nesiekia susitikti žmogaus: nors ji didelė ir atrodo nevikri, tačiau, vos pajutusi jį, skubiai pradingsta. Jei ne pėdos, mes apie jas nieko ir nežinotume. Ko gero...

Brunas buvo tikra, bet visai kitokia meška. Žiūrėjau į jį, didelį, stiprų žvėrį, ir man atrodė, kad jis mielai prisiglaustų ir verkšlendamasis paprašytų ko nors. Na, kad ir ko nors skanaus...

Ką jam patarti, kuo padėti? Aš žinojau, kad tikrai negaliu jo vežti atgal į miestą – juk ten jo niekas nelaukia,

net cirko direktorius. Kiti žmonės jį vėl mielai uždarytų į narvą ir savo vaikus vestų pasižiūrėti. O dar kiti... Negaliu to sakyti Brunui, bet kiek žmonių norėtų namie turėti patiestą meškos kailį! Ne vienas ir ne du!

– Gal ką sugalvojai? – tyliai sušnibždėjo Brunas. Aš jaučiau, kad jis prisimerkęs seka kiekvieną mano judesį.

– Dar ne... dar galvoju... – nusišypsojau kaltai. – Man atrodo, Brunai, kad į miestą mudu kartu negrįšime.

– Kaip – negrįšime? – jis išplėtė akis ir sumosavo letenomis. – Na ne, čia aš neliksiu. Visų pirma, aš nesu tikra meška, aš nieko nemoku ir nieko nesuprantu. Čia mirsiu iš bado, nes traškučiai baigėsi, tavo sumuštinis buvo labai mažas ir...

– Nė viena meška girioje nemirė iš bado, – grubiai atkirtau jam. – Tvardykis! Tu mažiau verkšlenk, o geriau paklausk – kur įsikurti, ką ēsti, kaip saugotis žmonių!

– Pala, taigi aš to ir klausiu, – Brunas blykstelėjo akimis. – Kodėl tu man nesakai, kur aš galiu gyventi, ką turiu ēsti, kaip privalau saugotis nuo tų žmonių. Klausyk – o jų čia būna?

– Brunai... – palingavau galvą. – Negi tu negirdi, kaip jie triukšmauja? Nuo ankstauro ryto visa giria skamba – aūūūū, aūūū. Kodėl žmonės tokie rėksniai?

– Hm... – murmtelėjo po nosimi. – Toks triukšmas manęs nebaido. Štai jeigu labai garsi muzika...

– Manau, kad ir jos čia būna. Tačiau svarbu ne muzika ir triukšmas, o patys žmonės. Jie neturi tavęs matyti. Supratai?

– Kaip jie gali manęs nematyti, jeigu aš esu čia. Ei! – atsigręžęs į eglyną, jis valiūkiškai šūktelėjo ir ėmė kvatoti. – Ar girdite mane?

– Aūūūū, aūūūū! Girdime, ateiname! – iš keleto vietų atsišaukė žmonių balsai.

– Vaje... – Brunas sukruoto slėptis už mašinos, paskui pravėręs dureles šmurkštelėjo vidun.

– Brunai, išlįsk, – pyktelėjau. – Giroje niekas taip nejuokauja. Tu turi susirasti ramią vietą ir ten miegoti visą dieną, o naktį eiti maitintis.

– Koks čia tvarkaraštis – viskas atvirkščiai. Aš nenoriu dieną miegoti, o naktį žabalinėti po eglynus. Ką aš ten rasiu?

– Tačiau visos meškos taip daro. Teks ir tau išmokti!

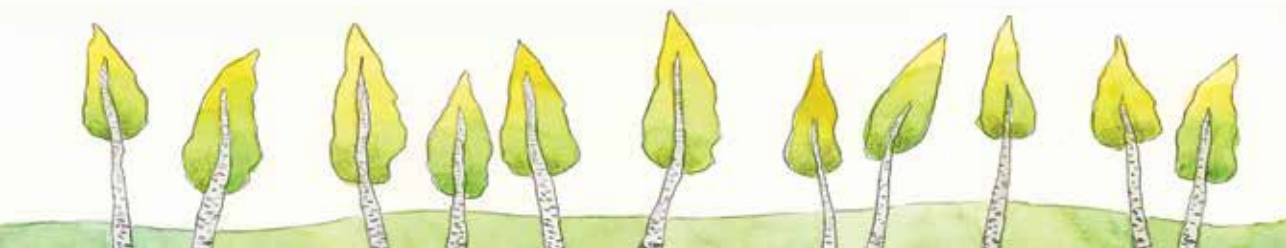
– Bet aš vienas to... na, tu suprask – kaip aš galiu išmokti, jei manęs niekas nemokė. O ką, jeigu tu? Jeigu tu gyventum kartu ir mane mokytum? A?

Kas gali pasakyti – sunku ar lengva būti meškos mokytoju?

Aš tikrai niekada apie tai nesvajojau. Kur ten – apie tai negalvojau ir net nežinojau, nuo ko pradėti. Juk Brunas nemoka visai nieko...

Pirmiausia reikėjo surasti jam guolį – vietą, kur jis galėtų miegoti dieną ir kur jo niekas nerastų. Tokių vietų

girioje žinojau keletą, bet dabar grybautojai tikriausiai nesunkiai surastų pelkės pakrašty esančią kerplėšą ir seną vilko irštvą. Gal reikia tokios vietos, kurion niekas neina. Vieną tokią žinau...

– Brunai, paskubėk, – pamojau jam ir mudu vėl pasileidome per girią.

– Tu persigalvojai, taip? – vilties kibirkštis blykstelėjo rudose meškino akyse. – Mudu važiuojame į...

– Ne, Brunai, į miestą mudu nevažiuosime, – atsakiau jam ir pasukau iš didžiojo kelio. – Mes ieškome tau namų. Jie turi būti tokie, tokie...

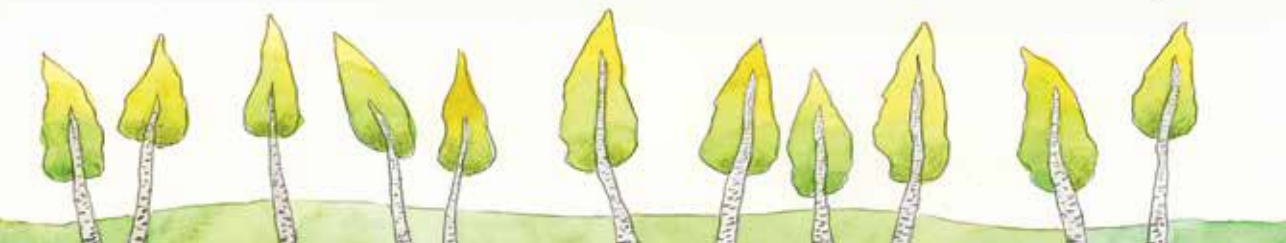
– Geriau jau šilti ir patogūs... – Brunas vėl blykstelėjo akimis.

– Tikrai ne, – vėl nukirtau. – Tavo namai turi būti saugūs. Niekas neturi žinoti, kur gyvena meška. Kol sugalvosiu, kur tau įsikurti kaip reikiant, turėsi gyventi čia!

Automobilis sustojo prie žvėrių šėryklos. Mudu išsiropštėm laukan ir žiūrėjom į medinę stoginę ant aukštų rąstinių kojų. Dabar čia niekas nepila maisto, niekas nevaikšto – antai, ant smilgų sūpuojasi neliesti voratinkliai. Stoginėje medžiotojai prikrovė šieno, kuriame Brunas galės miegoti. Tik kaip jam užsiropšti?

Paieškoję aplinkui, mudu radome kopėčias, atidarėme duris. Kaip kvepia...

– Įdomu... – Brunas nėrė į šieną ir sukikeno. – Ar meškos tokiuose namuose gyvena?

– Tu vėl savo?.. – subariau. Jis išlindo visas apkibęs šiengaliais, dulkinas ir laimingas. Supratau, kad kol kas jis turės kur slėptis. O kitkas...

– Na gerai, gerai... – jis letena švelniai kepštelėjo mano ranką. – Supratau viską. Mudu tik padūksime čia ir... Bet valgyti aš vis tiek noriu. Jeigu man teks būti tą šieną...

– Vasarą ir rudenį meškos šieno maistui nevertoja. – Supratau, kad turiu būti griežtas. – Dabar pilna grybų, uogų, žolių ir lapų. Tau užteks. O paskui aš atvažiuosiu ir...

– Atveši traškučių? Ir ko...

– Ne, Brunai, traškučiai – ne meškų maistas. Aš tau atvešiu kai ko kito. Tik būk geras, neklausinėk. Gerai?

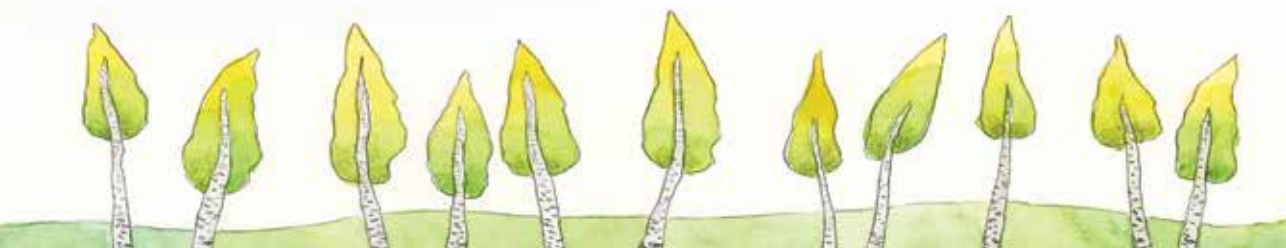
– Gerai jau, gerai, – nuleidęs nosį sumurmėjo jis. – Bet aš noriu valgyti. – Būk geras, parodyk, kas čia valgoma...

Mudu vaikščiojom apie stoginę, ir Brunas sušlamštė keletą saujų grybų, palaižė uogų, prisipešė žolės ir iš kūdroš atsigerė vandens.

– Dabar pakaks, – paraginau jį ir mudu atsisveikinom. Brunas užsliuogė stoginėn, įsitraukė kopėčias ir duris iš vidaus užkabino kabliu.

– Lik sveikas, – sušnibždėjo jis. – Kada atvažiوسي?

Kai automobiliu pasiekiau pagirių gyvenvietę, vėl sutikau girininką. Jis kilstelėjo ranką, o kai sustojau, pasilenkė prie praviro lango:

– Aš buvau ten... Na, prie to tako... Nelikę nė žymės. Gal suklydau, gal man pasirodė? Atsiprašau... Ir nesakyk niekam, nes žmonės dar ką pamanyš...

Pamojau jam ranka ir pasukau miesto link. Diena jau buvo pačiam įkarštyje, artėjo pietų metas.

Kokia keista rudens diena – anksti rytą maniau, kad ji bus saulėta, miela ir smagi, kad galėsiu dirbti savo darbus. Viskas taip atrodė tol, kol pažvelgiau į savo automobilio veidrodėlį ir pamačiau...

Dabar mano galvoje tokia makalynė! Jau pamiršau savo darbus, galvoju tik apie mišką, Bruną ir jo mokslus. Kaip išmokyti girioje gyventi mešką, kurią cirko direktorius išleido pensijon ir kuri ničnieko nemoka? Pikčiausia, kad aš apie tai negaliu su niekuo pasikalbėti – jeigu kam prasitarčiau nors žodžiu, jau šį vakarą miške prie Bruno namo stovėtų televizijos kameros ir spragsėtų fotoaparatai blykstės. Žinoma, Brunui tai gal net patiktų – jis mielai visiems parodytų savo triukus, ko gero, net dvi-račiu kokį ratą apsuktų...

Bet ką čia aš! Brunas toks naivuolis, jam dar mokytiš ir mokytiš. Iki žiemos liko... Dieve, taigi po poros mėnesių iškris sniegas! Štai tada viskas baigsis – aš negalėsiu lankytis girioje nepastebėtas, nepalikdamas pėdsakų, Brunas bus įkalintas vienoje vietoje ir taip pat negalės niekur

keliauti... Žiema bus šalta... O tuos keturis ilgos žiemos mėnesius jis vienas neišgyvens. Tikrai neišgyvens!

Ko dabar reikia Brunui?

Palinkstu prie popieriaus lapo, rašau ir rašau, vardinu darbus ir užduotis: išmokti, sužinoti, pamatyti... Ką čia dar, ką dar sugalvojus, ko dar reikia labiausiai?

Įdomu, ką šiuo metu veikia laukinės meškos? Jos gal jau ruošia sau irštva, kemša daug maisto ir augina riebalus. Visa tai žiemai, ilgam miegui. Taigi... O Brunas svajoja apie pigius traškučius ir skrandį graužiantį gėrimą. Ne, tokio maisto jis daugiau neregės!

Iki vakaro ne kažką sugalvojau – viena idėja atrodė per daug sudėtinga, kita – šiek tiek naivi ar kvailoka. Pagaliau nusprendžiau nevaržyti savęs ir Bruno, kalbėti tik apie valgį ir namus. Žinoma, ir apie atsargumą, apie tai, kaip išvengti susitikimo su žmonėmis. Brunas gal ir nesupras manęs – juk visą amžių gyveno su žmonėmis...

Pavakary aplankiau savo draugą Joną, bitininką ir sodininką, labai linksmą žmogų. Jis tikrai nemokėjo liūdėti – kai likdavo vienas ir neturėdavo su kuo šnekėtis, pats sau dainuodavo ar grodavo armonika. Dabar radau jį į dėžes kraunantį obuolius ir kriaušes – sudėtos rūsyje, šios gėrybės sulauks pavasario, o tada...

– Tada skonis bus kaip du medu ir dar pusė trečio, – patikino mane Jonas. – Gaila, kad šiemet visko tiek daug užaugo.

– Ko čia gailėti, – nesupratau. – Kuo daugiau, tuo geriau...

– Žinoma, kad geriau, – Jonas blykstelėjo akimis ir mostelėjo ranka. – Tos dėžės ir maišas – tau. Ten obuoliai ir mano paties išvestos veislės saldžiosios kriaušės...

Ryte automobilio langai buvo aprasoję – pravėręs dureles net apsvaigau nuo skanaus obuolių ir kriaušių kvapo, šio aromato apsuptas išvažiavau iš miesto ir pasukau į pietus, girios link. Nuo pakelės purpsėjo rasoje sušlapę varnėnai, žmonės į ganyklas vedė karves. Ryto ruoša kaime, kai į ją žiūri pro savo mašinos langą, atrodo labai miela ir jauki. Kai pats turi visa tai daryti, ji gali būti kitokia. Prisiminiau, kaip kadaise pats basas per rasą eidavau į ganyklą, vesdavau karvę – ji neskubėdavo, ilgu liežuviu iš pakelės vis nuglemždama saują dobilų. Paskui, rasai nubirus, pievon išvesdavau avis ir ėriukus – jie šokinėdavo, žaisdavo ir aš nenorėdavau palikti jų vienų. Kaip seniai tai buvo... tik aš nieko nepamiršau.

Šios mintys išblaškė visos nakties rūpestį – miegodamas sapnavau girią, Bruną, kažkokią nelaimę. Keletą kartų atsibudau, užmigdamas bandžiau galvoti apie visai kitus dalykus, tačiau sapne ir vėl sušmėžuodavo rudas meškos kailis...

Nuo kalnelio kelias neria girion, posūkis, kitas, ir jau nematyti laukų. Dar keletas kilometrų, paskui – posūkis

kairėn, į mažesnę keliuką. Vasarą juo retai kas važinėja, tad smilgos svyra nuo nakties drėgmės. Geltonas smilgų takas veda vis tolyn į girią, šalin nuo kelių ir žmonių. Štai pro medžius šmėstelėjo stoginė, kurioje vakar palikau Bruną. Įdomu, ką jis veikė visą naktį? Ar buvo išėjęs ieškoti maisto – kaip tikra girios meška? O gal per daug iš jo noriu?

Pradžioje ketinau priėti tyliai, pakrebždenti stoginės lentas ir pažiūrėti – ar Brunas miega jautriai. Paskui nutariau ateiti šiaip sau, kad jis iš toli mane pamatytų ir galėtų pats pasirinkti – pasislėpti ar atkabinti stoginės duris. Tačiau durys...

Taip, stoginės durys buvo atviros, kopėčios atremtos į sieną, o aplinkui draikėsi šieno kuokštai. Negali būti?

Paknopstomis puoliau prie Bruno stoginės, pabeldžiau į jos lentas, o tada griūvančiom kopėčiom užsikabarojau ten, kur turėjo miegoti lokys. Kur jis? Kodėl šienas taip sujauktas, ištaršytas? Kodėl nėra guolio, kuriame jis turėjo miegoti?

„Brunai...“ – sušnabždėjau tyliai, tačiau neišgirdau nė menkausio krebždesio. Palaukęs vėl tyliai pašaukiau, bet ir dabar nebuvo nė garso.

Atsisėdęs ant kopėčių skersinio, ilgai klausiausi miško tylos. Kažkur joje galėjo trakstelėti meškos kojų

nulaužta šakelė, pasigirsti jo sunkus alsavimas. Brunas ne laukinis žvėris, todėl vargu ar jam kils noras eiti tyliai...

Tylu... Galvoje pynėsi pačios keisčiausios mintys. Pradžioje pagalvojau, kad jį surado nedori medžiotojai, kad naktį važiavo ir į miestą išsivežė jo cirko direktorius. Apšižvalgiau, bet nepamačiau nei mašinų vėžių, nei svetimų žmonių pėdų. Vadinasi – ne pats blogiausias atvejis... bet kas tada?

„Kurgi tas Brunas?..“ – purtydamas nuo drabužių žvėrių šėryklos šiengalius, beviltiškai žvalgiausi aplink. Meška – ne voverė, ją pastebėsi iš toli. Be to, Brunas brausis per krūmus, puškės ir kojomis traškins šakas.

O jeigu pašaukčiau? Žinoma, tai labai kvaila mintis – jis, ko gero, neprigirdi, nes visą gyvenimą klausėsi trankios cirko muzikos per garsiakalbius.

– Bruu-nai! – vamzdeliu sudėjęs delnus pašaukiau tankmėn. Tylu. Taip ir turėjo būti...

Dar patrypčiojęs numojau ranka. Et, važiuosiu namo. O gal jis stovi pakelėje ir bando įsiprašyti mašinon. Na, pašauksiu paskutinįkart...

– Kukū! – į mano šūksnį iš viršaus, tiesiai virš mano galvos, sududėjo Bruno balsas, o paskui nuskardėjo toks linksmas juokas, kad ir pats nesusilaikiau.

– Brunai! Tu taip mane išgąsdinai!

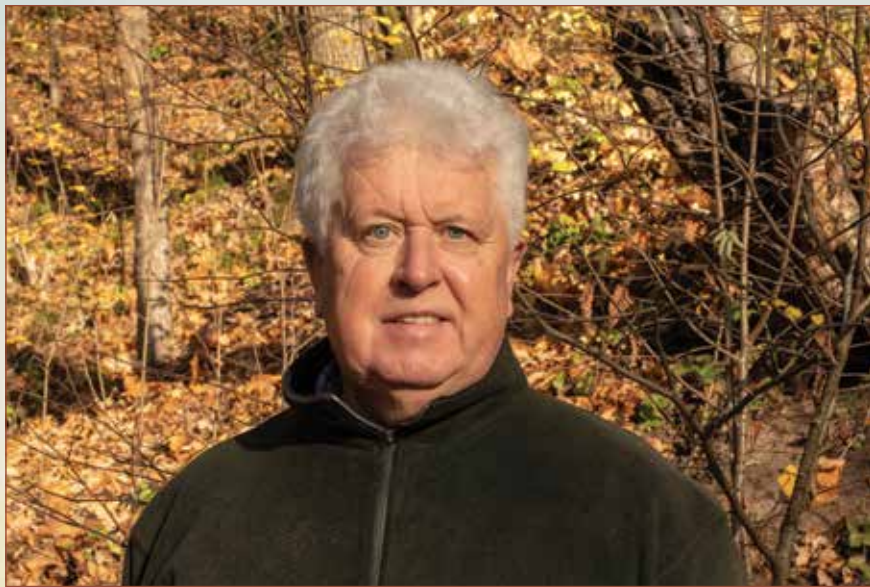
– Ar tikrai? – pro šakas linksmai sublyksėjo akys. – Aš to nenorėjau, bet jei pavyko...

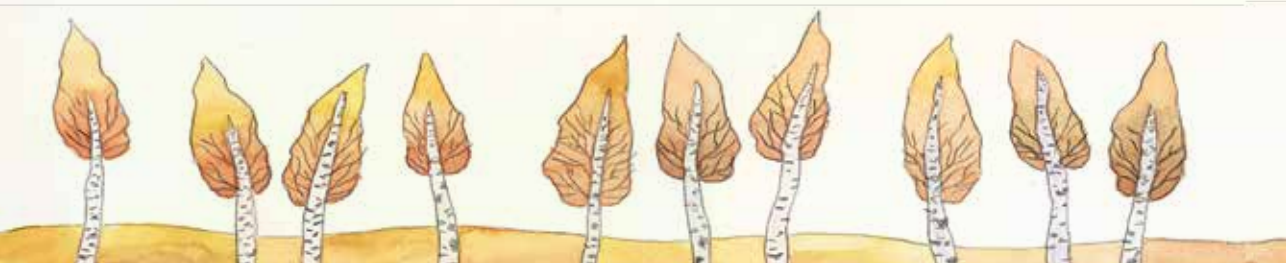
KAIP GIMĖ ISTORIJA APIE BRUNĄ

Nuotrauka autoriaus

Apie visai kitą Bruną aš sužinojau prieš daug metų lankydamasis Bavarijoje, pietinėje Vokietijoje. Pasirodo, ten namuose augintas meškinas ištrūko į laisvę ir keliavo net kelių valstybių miškais, o kadangi gamtoje jis nieko neišmanė, skriaudė ūkininkus – ėdė jų pasėlius, vartė avilius. Tas man nepažįstamas Brunas pridarė daug žalos, žmonės niurnėjo ir nežinojo, ką daryti.

Kadaise toks Brunas buvo atėjęs ir pas mane. Jo nesikviečiau, tiesiog kilo mintis parašyti istoriją apie Bruną su visai kitokia pabaiga. Jos neplanavau, tą turėjo padaryti pats meškinas, pakliuvęs į jam nežinomą girią, į svetimą gamtą. Jis

tikrai nustebė, pasimetė, juk buvo silpnas ir bejėgis lyg mažas lokiukas. Iš tikro – tai didelis ir stiprus meškinas. kažkas Bruną palygino su mano leopardu Leonardu... O ne, tai du visai skirtingi personažai, sakyčiau, netgi priešingi. Abu juos palydėjau į pasaulį ir tikiu, kad jiems gyventi gera. Buvo sukirbėjusi mintis dar kažką rašyti apie Leonardą, bet supratau, kad dabar į jo gyvenimą brautis nedera, nes jis – laukinis laisvas žvėris. O Brunas... Brunui gera gyventi taip, kaip dabar. Kas jo laukia? Jo laukia susitikimas su skaitytojais. Jeigu pamilsite jį, leidžiu vadinti „mano Brunas“ – meškinas didelis, jo užteks visiems. Manau, kad šioje Žemėje gyventi ir būti laimingi turi teisę visi. Brunas – vienas iš mūsų.

Brunas – tai lokys. Jis visą gyvenimą dirbo cirke – važinėjo dviračiu, šoko ir kitaip linksmino žiūrovus. Tačiau atėjus laikui Brunui išeiti į pensiją, jis buvo paleistas į mišką, kad gyventų kaip paprastas lokys. Tačiau gyventi be patogumų ir šiltos pastogės buvęs cirko artistas juk nemoka! Tad Brunas nusprendžia prašyti pirmo miške sutikto žmogaus pagalbos.

Jautrų gamtininko ir rašytojo Selemono Paltanavičiaus pasakojimą apie cirko lokio likimą šiltai ir jaukiai iliustravo dailininkė Lina Eitmantytė-Valužienė.

Redaktorė *Giedrė Kmitienė*

Korektorė *Eglė Devižytė*

Maketavo *Lina Eitmantytė-Valužienė*

Tiražas 4000 egz.

Išleido leidykla „Nieko rimto“

Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print

Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

– Brunai, negi tu nežinai, kad meškos žiemą miega? – paklausiau jo.
– Nea, – jis pakraipė galvą. – Aš nežinau, ką daro meškos. Aš tik žinau, ką daro žmonės.

Brunas – ne šiaip rudasis lokys, o pati tikriausia cirko žvaigždė. Moka ir šokti, ir dviračiu važiuoti, ir vaikus prajuokinti.

Tiksliau, mokėjo. Cirko direktorius nusprendė, kad Brunui jau metas išeiti pensijon. Ir išvežė meškiną į girią.

O iš kur Brunui žinoti, kaip tikri lokiai gyvena miškuose, kai visą gyvenimą praleido cirke?

Be pagalbos čia niekaip neapsieisi.

